

Halkbilimi

Halk Sanatları Derneği Yayınıdır

Sayı
30

Halkbilimi

Halk Sanatları Derneği Yayınıdır

93/2 Yıl: 7 Sayı: 30

Nisan - Mayıs - Haziran 1993

Ederi : 15000 TL

YILDA DÖRT SAYI YAYIMLANIR

SAHİBİ: (Has-Der Adına)

Kani KANOL

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU

Tuncer BAĞIŞKAN

YAZI VE YAYIN KURULU

Öcal ERTEN

Kani KANOL

Hasan EKMEKÇİ

Hasan BULUNÇ

Engin ANIL

Mehmet BİRİNCİ

Rifat ŞIK

Göksel İNCE

DİZGİ - BASKI

Ateş Matbaacılık Ltd.

Tel:82215 - Lefkoşa

ABONE:

Kıbrıs 60000

Türkiye 80000

İngiltere 10 sterling

Amerika 20 dolar

Avustralya 25 dolar

YAZIŞMA ADRESİ:

HAS-DER

P.K. 199 Lefkoşa - KIBRIS

Mersin 10 Türkiye

Tel: 020-76276 (19.00-21.00)

020-35870 (Mesai saatleri)

Fax: 020-35880

Ön Kapak

Zekiye Zihni Hellim Böreği yaparken
(Zekai Altan Koleksiyonu)

Arka Kapak

HAS -DER

Yıldız Ekibi

İÇİNDEKİLER

Okurlara.....1

Short Summary of the Contents.....2

Mehmet BİRİNCİ

Halkbilimi'nden Amatör Halkbilimi
araştırmacılarına duyuru.....3

Halkbilimi yazı kurulu

Sayın Özçakır yoluna biz
yolumuza!.....4-5

Kani KANOL

1993 Yılı Kültür - Sanat Programı
Değerlendirme Toplantısından
Notlar.....6-7

Göksel İNCE

Has-Der Raporu.....8-10

Mehmet BİRİNCİ

17. yüzyılda Kıbrıs Türkleri Arasında
Kullanılan isimler.....11-14

Ahmet ERDENGİZ

Mehmetcik ve Dillirga'da
düğün.....15-19

Özkan YIKICI

Türk Gençlik Eğitim Kültür ve Sanat
Kurumu Başkanı Türker Çakıcı ile
Röportaj20-21

Serdar KAVAZ

Eski Lefkoşa'da Aktarlar.....22

Hizber HİKMETAĞALAR

Deli Kardeş ile Akıllı Kardeş
Masalı.....23-23

Meral BİRİNCİ

Kültür- Sanat- Haber.....24-32

Betül ARSLAN

Sevcan ÖZTÜRK

Okurlara

Değerli Okurlar,

Yaz aylarının Kıbrıs'taki bunalıcı etkisine aldırmanın özverili üyelerimizin katkılarıyla sizlere yeniden merhaba diyoruz.

Yurtdışından dergimize sık sık araştırma - inceleme yazısı gönderilmesine karşın, sadece Kıbrıs ile ilgili özgün çalışmalara yer verdiğimiz, bunları iade etmemize neden olmaktadır. Bu nedenle bu sayının başında Has - Der Yönetim Kurulu adına yapılan bir açıklama ile dergimizin yayın ilkelerinin açıklanması araştırmacılara karşı bir sorumluluğu yerine getirilmesi için gerekli oldu.

Alayköy yerel basında, Kültür ve Sanat Derneği Başkanı Sn. Özçakar'a Dergimizin Yönetim Kurulu üyelerinden Sn. Kani Kanol' un yazdığı yanıtı, arşiv değeri olması nedeniyle dergimizde (1) yeniden yayınlamayı uygun gördük.

Has - Der Yönetim Kurulu Sekreteri Göksel İnce, Kültür Dairesi tarafından düzenlenen 1993 yılı Kültür - Sanat Programı toplantısını değerlendirmiştir. Bu toplantıya Has -Der Yönetim Kurulu adına katılan Mehmet Birinci' nin Kültür Sanat Dairesi' ne sunduğu Rapora da, bu sayımızda yer verdik.

Şeri sicilleri inceleyen araştırma yazarlarımızdan Sn. Ahmet Erdengiz, 17. yüzyıl' da Kıbrıs Türkleri arasında kullanılan isimleri bilgilerimize getiriyor.

Özkan Yıkıcı, uzun bir aradan sonra, bu sefer de Mehmetcik ile Dillirga köylerindeki düğünleri karşılaştıran yazısıyla dergimize destek veriyor.

Londra' da müzik eğitimi gören Serdar Kavaz, oradaki Türk Gençlik, Eğitimi, Kültür ve Sanat Kurumu Başkanı Türker Çakıcı ile yaptığı röportajla bizleri unuttuğunu kanıtıyor. Kendisine okul hayatında başarılar dilerken, " Bizi sık sık hatırla Serdar " diyoruz.

En verimli döneminde yürüttüğümüz araştırmacı - yazarlarımızdan Hizber Hikmetağalar' ın, ölümünden kısa bir süre önce yayın kurulumuza ilettiği " Eski Lefkoşa' da Aktarlar " başlıklı yazısını bu sayımızda yayımlıyoruz. Kendisine tanrıdan rahmet, yasal ailesine başsağlığı diliyoruz.

10 yaşındaki torun Meral Birinci, Geçen yıl vefat eden Babasının Meral Birinci' den derlediği " Deli Kardeş ile akıllı kardeş masalı " nı sizlere için yazdı. Tüm arkadaşlarımızın Derledikleri yeni halk masallarını sürekli sizlere aktarması en içten beklentimizdir. Çünkü ancak bizleri bir çaba sonucu halk edebiyatımızın bu çok değerli eserlerini unutulup kaybolmaktan kurtarabiliriz.

Genç üyelerimizden Betül Arslan ile Sevcan Öztürk' ün derledikleri Kültür - Sanat haberlerine bu sayımızda geniş yer ayırdık.

Biz, onlara ayrılan bu köşeyi iyice değerlendireceklerine ve Kültür - Sanat haberlerini sizlere, en iyi bir şekilde sunacaklarına inanıyoruz.

Gelecek sayımıza kadar hoşçakalın diyoruz.

Halkbilimi

Short Summary of the Contents

Mehmet BİRİNCİ

Dear Readers,

Halkbilimi is once more at your disposal with this 30th issue, which is also the second issue for 1993.

The first article in this issue, is a statement by the executive committee of HAS-DER (For Arts Association), which is the publisher of Halkbilimi, aimed at informing researehers and folklore specialist on the contents of any work to be published in Halkbilimi. In short, the message conveyed is that Halkbilimi will basically publish articles and research work relevant to Cypriot and Turkish Cypriot culture and comparative works.

The president of Alayköy Kültür-Sanat Derneği (Culture and Arts association of Alayköy-old name Yerolakko) had started, in local press, a polemic against Has-Der due to an evaluaition in Halkbilimi about the decline in productivity of the Turkish Cypriot society in general and of cultural productivity in particular. Kani Kanol, a long time chairman of Has-Der and currently a member of the executive commitee replies Özçakır's false allegations and irrelevant approach.

This year the cultural office of the ministry of National Education and Culture of TRNC has called all cultural organisations in North Cyprus to contribute to their draft programme of cultural activities for 1993. Has-Der attended the meeting and was the only organisation to submit written proposals. The article by GökseI Ince Secretary to Has-Der executive commitee is in effect the minutes of this meeting.

GökseI's article is followed by Has-Der's report to the meeting on 93 cultural programme of the ministry proposed and submitted by Mehmet Birinci.

Ahmet Erdengiz, a very labourious researecher and an officer at the TRNC ministry of labour, has examined the most common names among the Turkish Cypriots during the 17th century. The research of Mr. Erdengiz is based on court records of Cyprus during the ottoman period.

The article by Özkan Yıkıcı is examining weddings in rural Cyprus, with two separate villages Mehmetcik (Galatia) of Karpas Peninsula and Erenköy (Gotssina) of the Dilliria area, in a comparative context.

Serdar Kavaz, one of Has-Der most competant dancers, who is now studying music in London, has interviewed the chairman of Turkish Youth, Educational, Cultural and Arts Association, in London, Mr. Türker Çakıcı. The interview is basically informative about the activities of the association and the problems that Turkish Cypriot youth have to face in London.

The late Hizber Hikmetağalar, one of the most Prominent Turkish Cypriot folklore researcher had only just joined the Halkbilimi writers family, before he passed away. His article on "AKTARLAR" of old Nicosia, was the only one he had prepared for Halkbilimi.

The folk tale of "The Stupid and Clever Brothers" was read out by grandmother Meral Birinci (Who had passed away shortly afterwards) and was put on paper by grandchild Meral Birinci age 10. The aim of Halkbilimi is to prevent the loss of such pleasant Cypriot folk tales.

Betül Arslan and Sevcan Öztürk are occupying the last pages of Halkbilimi with news from the activites of Has-Der, as well as other news of art and culture, both at local and international levels.

We hope that you will find Halkbilimi most useful as a source of research and information.

Duyuru...Duyuru...Duyuru...Duyuru...Duyuru...Duyuru...Duyuru...

HALKBİLİMİ'NDEN

Amatör Halkbilimi Araştırmacılarına

Lefkoşa, 23 Haziran 1993

Değerli araştırmacılar,

Sık sık sizler tarafından yazılmış araştırma yazıları, yayınlamak üzere dergimize gönderilmektedir. Araştırma yazıları açısından dergimiz gerçek bir sıkıntı içinde olmasına rağmen, bu yazıların birçoğunu yayınlamayamaktayız. Nedeni ise, dergimizin özel olarak Kıbrıs ve Kıbrıs Halk Kültürünü ele alan bir dergi olmasına karşın gönderilen yazıların Anadolu'ya veya başka Türk topluluklarının yaşadıkları yörelere ait yöresel nitelikte araştırmalar olmasıdır. Böylesi araştırmalar tamamen Kıbrıs ve Kıbrıs Türk Kültürüne özgü çalışmalarla dolu olan Halkbiliminde layık olduğu değeri ve önemi bulamayacaktır.

Ancak Kıbrıs Türk Folklorünü ve Kültürünü Anadolu Halkbilimi ve Kültürü ya da Balkanlar'da, Orta Asya'da v.s. yaşayan Türk kökenli toplulukların Kültürü ve Folklorü ile karşılaştırmalı olarak ele alan bilimsel çerçevedeki tüm yazılar dergimizde yer alabilir.

Dergimize yazı gönderirken bu hususları dikkate almanızı önemle rica ederiz.

HALKBİLİMİ
YAZI KURULU

Sayın Özçakır Yoluna, Biz Yolumuza!

Geçen sayımızda Alayköy Kültür ve Sanat Derneği Başkanı Sayın Kemal Özçakır'ın, derneğimizi, artık bağışıklık kazandığımız suçlamalarla bilinen çevrelere ihbar etmek amacıyla kaleme aldığı yazıya bir yanıt vermiştik. Dergimizin önsözünde yeralan ve Sayın Özçakır dışında herkesin kabul ettiği bir konudan yola çıkarak, bir parti gazetesinde yanıt vermeye kalkışması bizce "ispiyonculuk"tan başka birşey değildi. Kendisinin öne sürdüğü gibi iyi niyet söz konusu olsaydı, eleştirisini doğrudan dergimize gönderir ve yayınlanmasını isterdi. Eğer dergide yayınlanmazsa dilediği gazetede yazısını yayınlamaya kesinlikle hakkı olurdu. Ancak amaç "üzüm yemek" olmadığı ve "bağcıyı dövmek" olduğu için, yazısını bir partinin yayın organında yayınlamayı uygun gördü.

Bazı çevrelere şirin görünmek konusunda kararlı olduğu için, Sayın Özçakır geçtiğimiz günlerde yine aynı parti gazetesinde derneğimize ve benim şahsıma ait saldırılarını sürdürmüştür. Yazısını okurken, bizim daha önce kendisine yazdığımız yazıdaki sorularımıza yanıtlar bulacağımızı sanıyorduk. Ancak kendisinin amacı farklı olduğu için,

Kani KANOL*

sorularımızı ve öne sürdüğümüz sanatsal-kültürel değerlendirmeleri yanıtlamak yerine, meseleyi ilk yazısında da yaptığı gibi siyasal boyuta çekmeye azami gayret göstermiştir.

Yazı baştan sona Sayın Özçakır'ın KKTC konusunda ne denli "büyük" düşünceler içerisinde olduğunu anlatıyor. Bizim kendisini eleştirdiğimiz konularda ise dönüp kendisi de "Amerika'yı yeniden keşfetmişçesine" bizi eleştirmeye çalışıyor. Has-Der'in sekreteryaya ağırlıklı bir yönetimi olduğunu söyleyerek, aklınca derneğimizi yine o bilinen çevrelere ihbar etmeye çalışıyor. Şimdi tam sırası, bu yazıyı yine ben kaleme alıyorum ve şu andaki görevim ise Yönetim Kurulunda faal üyeliktir. Sayın Özçakır boşuna uğraşmasın, derneğimizde sekreteryaya ağırlıklı bir yönetim filan yok.

Ülkemizde uygulanan demokrasi ve çarpık uygulamalar konusunda ise, Sayın Özçakır'ın Sayın Cumhurbaşkanı'mızın bugünlerde yerel gazetelerde çıkan demeçlerine dikkatlice bakmasını öneririz. Bu da yetmezse Milliyet

* Has-Der Yönetim Kurulu üyesi

Gazetesinde yine Sayın Cumhurbaşkanımızın röportajını okumasını öneririz. Mevcut demokrasimizden dolayı söylenen ve yazılan olumsuzlukların uluslararası platformlarda aleyhimize kullanıldığından yakınmayı ve "Rum'a koz verme" tellallığını artık bir yana bırakıp kendi kapımızın önünü temizlemesini öğrenmezsek ne KKTC'yi tanıtabiliriz, ne de bağımsızlığımızı koruyabiliriz.

Sayın Özçakır tartışma konuları üzerine nereden nereye geldiğini, dönüp bir arkasına bakarak değerlendirmeli. KKTC'de gençliğimizin üretimden kopmakta olduğunu buna paralel olarak sanatsal-kültürel üretimden de kopmakta olduğunu öne sürmüştük. Sayın Özçakır'ın yazdıklarına bakıyorum da, bu konularla ilgili görüşler öne süreceğine "Geliniz KKTC'nin kökleştirilip yaşatılması için göstermeye çalıştığımız kararlılığın yeterliliğini tartışalım" diyor. İşte bizim "sakat düşünceler" olarak nitelediğimiz, kendisinin bu yaklaşımıdır. Bizlere kültür-sanat alanındaki eksikliklerimizi, bunların nedenlerini tartışalım diyoruz, Sayın Özçakır "geliniz KKTC'yi tartışalım" diyor. Amacın ne olduğu ortada. Kendine bazı çevrelerde yer yapmak istiyorsa, buyursun dilediğince Has-Der'e sataşarak yerini yapsın. Ancak unutmamız ki Has-Der Sayın Özçakır gibilerini çok gördü. Bir taraftan Has-Der'in faaliyetlerini taklit ederek diğer yandan da çamur atarak bir yerlere varamayacaklarını öğrenen pek çok kişi tanıdık biz.

Sayın Özçakır'a hatırlatmak isteriz ki, Has-Der Halkbilim ve Kültür-Sanat alanında çalışmalar yapan bir dernektir. Sayın Özçakır

daha ortalarda yokken, hatta başkanı bulunduğu dernek daha ortalarda yokken, Has-Der KKTC'yi Uluslararası etkinliklerde temsil etmiş, tanıtmış bir dernektir. Türkiye'nin ve KKTC'nin Kıbrıs'ta bir federasyon konusundaki kararları ortadadır. Doğru veya yanlış, federasyon konusundaki görüşmeler devam ediyor. KKTC veya Türkiye yetkili makamlarının KKTC'yi tanımaları konusunda diğer ülkelere henüz resmi çağrılar yaptıklarına dair bir açıklama yaptığını duymadık. Hal böyleyken bir derneğin çıkıp bu konuda karar aldığını açıklaması ülkemizin içinde bulunduğu trajediyi ortaya koymaktadır.

Ancak bütün bunlar, tartışılmaya açık konular olarak ülkemizin siyasilerinin ele almakta olduğu konulardır. Bizler bu konuları Sayın Özçakır gibi meraklılarına bırakıp, esas konumuza dönmek istiyoruz. Ülkemizde gençlerimiz halkbilimine ve kültür-sanat üretimine ne ölçüde katılıyor? Cevaplanması ve tartışılması gereken esas konu buydu. Sayın Özçakır'ın, bir partinin yayın organında yayınlanan "fermanında" bu konuyla ilgili tek bir cümle bulamadık. Bizim esas bilmek istediğimiz kendisinin bu konularda neler düşündüğü ve ne gibi çalışmalar içerisinde olduğu idi.

Biz her fırsatta ve her platformda ülkemizin kültür-sanat üretkenliğine katkıda bulunmayı görev sayıyoruz. Özçakır'ın da temsil ettiği kültür-sanat birimi içerisinde aynı anlayışı öne çıkarmasını, kültür-sanat derneklerini politik ihtirasların gerçekleştirilmesi için basamak olarak görmekten vazgeçmesini diliyoruz.

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Kültür Dairesi' nin 1993 yılı Kültür - Sanat Programı Değerlendirme Toplantısından Notlar

K.K.T.C. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Kültür Dairesi tarafından hazırlanan "1993 yılı kültür - sanat programı" ile ilgili olarak amatör kuruluşların, derneklerin ve sanatçıların görüş ve önerilerini almak için 20 Mart 1993 günü Atatürk Kültür Merkezinde bir toplantı düzenlendi.

Toplantı, duyuru yetersiz olduğu halde yine de çeşitli derneklerin, amatör kuruluşların, sanatçıların ve yazarların katılması ile geniş katımlı ve geniş tabanlı oldu.

Toplantının başında Eğitim ve Kültür Bakanı Sn. Eşber Serakıncı, Kültür ve Sanatın öneminden bahsedip, Kültür ve Sanat severlerden görüş ve öneriler almak istediğini belirtti. Yapılan 1993 Kültür - Sanat Programının, Kültür ve Sanat çalışmalarının sadece başlangıcı olduğunu, yeni fikir ve önerilerle daha da geliştirilerek Kültür - Sanat etkinliklerinin Uluslararası niteliğe ulaşabileceğine inandığını sözlerine ekledi.

Sayın Eşber Serakıncı' nın bu konuşmasından sonra toplantıda hazır bulunan temsilciler eleştiri, görüş ve önerilerini sundular. Bunlar arasında en çok dikkat çeken öneriler şunlar olmuştur:

Göksel İnce HAS-DER Sekreteri

HAS - DER' i temsilen konuşan Mehmet Birinci 1993 yılı Kültür - Sanat programında yer alan etkinliklerden, organizasyonu gönüllü olarak üstlenmek istedikleri etkinlikleri düzenlemekle amatör kuruluşların Bakanlık tarafından görevlendirilerek, butür etkinliklerin " M.E.ve K.B.' nin himayelerinde derneğin düzenlediği" etkinlikler olarak planlanmasını önerdi. (HAS - DER' in yazılı olarak sunduğu değerlendirme dergimizin bu sayısında yer almaktadır).

Bekir Azgın ise, M.E. ve K.B.' nin başlatmış olduğu Kültür - Sanat ile ilgili programlı çalışmaların daha sonraki yıllarda da devam etmesini dileyerek bu çabaların devamlı ve kalıcı hale getirilmesini önerdi. Kültür - Sanat çalışmalarının, Eğitim ve Kültür Bakanının iyi niyetine bırakılmamasını, Bakan kim olursa olsun, Kültür - Sanat etkinliklerinin her yıl devam etmesi gerektiğini söyledi. Bunun gerçekleşmesi için ise bir Kültür -

Sanat Merkezine ihtiyaç olduğunu belirtti. Çalışmaları devamlı kılacak en önemli unsurun BRT televizyonunun olabileceğini söyledi.

Sanatçı ve yazarlar birliği başkanı Tamer Öncül de sadece Türkiyeli sanatçıları değil, yitirdiğimiz eski Kıbrıslı sanatçıları da her yıl düzenli olarak anmamız gerektiği fikrini savundu.

Tarihi eserlerin daha bir özenle korunması ve bir yerde toplanması için sanat müzesinin oluşturulmasını, yapılan restorasyon işlemlerinin daha gerçekçi olması gerektiği fikrini de Baki Boğaç sundu.

Ahmet Örek' in sanatçıların sanat eserlerini sürekli olarak sergileyebileceği bir yer olması gerektiği fikri karşısında Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Eşber Serakıncı, Bayraktar Türk Maarif Koleji' nin yeni binası bitince, bu binayı sanatçıların çalışma ve yeni eserlerini sergilemede kullanabileceğini söyledi. Halen yer altında olan ve var olduğu bilinen tarihi kalıntıların kazı yapıp meydana çıkarılmadan önce gerekli alt yapıların hazırlanacağını sözlerine ekledi.

Kıbrıs Türk Komedi Tiyatro' su adına konuşan Alper Susuzlu, yıllardır tiyatro ile uğraştıklarını fakat halen çalışma için uygun bir yerlerinin olmadığını söyleyerek Eğitim ve Kültür Bakanlığını salon sıkıntısı konusunda eleştirdi. Bunun üzerine Sayın Bakan Lefkoşa' da Vakıflar Sinemasını, Mağusa' da da mahkeme binasının yanındaki binayı restore ederek kullanıma açacağını, ayrıca seyyar tiyatrolar için Türkiye' den

tiyatro çadırı getirebileceğini söyledi.

Daha sonra Yaşar Ersoy, "Bir sanatçı her zaman mücadeleci, örgütleyici ve katılımcı olmak zorundadır; Devlet ne kadar iyi niyetli olsada sanatçı mücadeleci ve örgütleyici olmazsa kültür ve sanatta hiç bir ilerleme olmaz" diyerek üç önemli noktaya değinerek Sanatçıların telif hakkı için mücadele etmesini, Atatürk Kültür Merkezinin kültür alanında, nasıl bir düzen altında çalışacağını sanatçıların tarafından belirlenmesinin kültür ve sanatın gelişmesi için kültür ve sanat eğitimine Liselerde ve Üniversitelerde daha çok önem verilmesini istedi.

Sonuç olarak Sn. Eşber Serakıncı, önerileri not aldığını ve bunları değerlendireceğini açıklayarak, HAS-DER'in sunduğu yazılı önerilerden "derneklerin Eğitim ve Kültür Bakanlığı himayesi altında etkinliklerin organizasyonunu üstlenmesi" önerisi üzerinde önemle durdu ve bundan büyük memnunluk duyduğunu ifade etti. Bu yolda bir bütün olarak ilerleyeceğimizi ve dayanışma içinde tüm etkinlikleri gerçekleştirebileceğimizi, her türlü soruna ve isteğe açık olduğunu belirtti. Birşey yapılacaksa kültür-sanat etrafında bütünleşerek, hep birlikte adım atarak ve bir bütün olarak kültür-sanat etkinliklerini başarı ile ilerleteceğimize gönülden inandığını söyleyerek toplantıyı kapattı.

HAS-DER olarak, Sayın Bakan Eşber Serakıncı'nın bu görüş ve çabalarını takdir eder, iyi niyetin ve birlikteliğin devamını dileriz.

Has-Der Raporu*

K.K.T.C.

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı

Kültür Dairesi

İlgi: 11 Mart 1993 tarihli ve K. 700/59 sayılı, 1993 yılı Kültür-Sanat programı konusundaki yazınız.

İlgili yazınız derneğimiz yönetim kurulunun 15 Mart 1993 Pazartesi yaptığı toplantıda incelenmiş ve aşağıdaki değerlendirme ortaya çıkmıştır.

Yönetim kurulumuz M.E ve K.B.'nin 1993 yılı Kültür-Sanat etkinliklerini ilk kez, biraz gecikmeli de olsa, hazırlayarak tüm ilgili kuruluşların dikkatine sunmuş olmasını büyük bir memnuniyetle karşılamıştır. Yıllık programın değerlendirilmesine geçmeden önce vurgulanmalıdır ki içinde bulunduğumuz dönemde M.E. ve K.B. olumlu yaklaşımlar sergilemektedir.

Bakanlığın, geçmişte anlaşılmasız bir tutumla muhatap almak istemediği amatör kuruluş ve derneklere karşı tutumu olumlu bir dönüşüme uğramıştır. Bakanlık ile kuruluşlarımız arasındaki diyalog hiçbir dönemde olmadığı kadar iyidir. Bugünkü toplantı da bu diyalogun bir ürünü, bakanlığın amatör kuruluşlara karşı olumlu tutumunun bir göstergesidir.

Bakanlık bünyesinde Kültür ve Sanat konularını ele alan bir danışma komisyonunun

oluşturulması, bakanlık tarafından yayınlanacak kitapları belirlemek için oluşturulan komitede farklı görüşlere sahip kuruluşların temsilcilerine de yer verilmesi, sayın bakanın derneklerimizi ziyaret ederek üyelerimizle sohbet etmesi ve sorunlarımızla ilgilenmesi öncelikle dikkat çeken olumlu adımlardır. Yönetim kurulumuzun burada değinilen ve değinilmeyen her türlü olumlu girişimi memnuniyetle karşıladığını ve böylesi çalışmaların öneminin takdiri içinde olduğunu özellikle belirtirim.

Bilinmelidir ki Kültür-Sanat çok zengin ve çok geniş bir çalışma alanıdır. Geniş ve zengin bir alan olduğu kadar sağlıklı, özgür düşünceli, aydın bir toplumsal yapılaşma için, toplumsal kalkınma için, ekonomik kalkınma için çok önemlidir. Çünkü gerçek bir kalkınma ve uygar bir toplum ancak kültürlü insanların eseri olabilir. Bu nedenle toplumumuz da Kültür-Sanattan nasibini almalı, bu alanda boşluk yaratılmamalıdır.

Fakat nitelikli kültür sanat çalışmaları genellikle pahalı, maliyeti yüksek etkinliklerdir. Dünyanın hiçbir yerinde devletler Kültür-Sanat faaliyetlerinin

* **Has-Der'in 1993 yılı kültür-sanat programı değerlendirme toplantısında Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Kültür Dairesi'ne sunduğu rapor.**

yürütülmesini doğrudan üstlenemezler. Çünkü bu altından kalkılamayacak kadar pahalı bir iştir. Bir yandan kalabalık bir personel masrafı, öte yandan yapılacak çalışmaların maliyetleri bütçeden büyük paylar ayrılmasını gerektirir. Bu nedenle özellikle personel masraflarını asgari düzeyde tutmak için amatör kuruluşların yaratılıp geliştirilmesine büyük önem verilir. Bütçede Kültür-Sanat'a ayrılan paydan amatör kuruluşlara ve derneklere maddi katkı ve olanaklar sağlanarak Kültür-Sanat alanındaki çalışmaların daha ucuz ve daha geniş kitlelere mal edilerek yürütülmesi sağlanır.

İşte bu anlayıştan hareketle, M.E. ve K. Bakanlığının olumlu girişimlerini desteklerken, Bakanlığın tüm amatör Kültür-Sanat kuruluşlarına maddi katkı ve destek sağlayarak, var olan alt yapı tesislerinden onları daha geniş ölçüde yararlandırarak, başlatılmış bulunan olumlu diyalogun ülkemiz Kültür-Sanati için gerçek bir işbirliğine dönüştürmeyi hedef almasını temenni ediyoruz.

Ülkemizde Kültür-Sanat üretiminin yeterliliğinin ateşli bir şekilde tartışıldığını ve bu konudaki görüşlerinden dolayı derneğimizin bazı çirkin ithamlarla karşı karşıya kaldığı bir ortamda M.E. ve K. Bakanlığının 1993 yılı programının katılımcılık ruhu ile Kültür-Sanat örgütlerinin bilgi ve görüşlerine sunulmasını büyük bir memnuniyetle karşılıyoruz. Bu çalışmanın ülkemizdeki Kültür-Sanat etkinliklerine bu alanda çalışan tüm örgütlerle motivasyon kazandıracağını, Kültür-Sanat üretimine önemli katkılarda bulunacağına inanıyoruz.

Programın 20 Mart 1993 günü tartışılması,

bu konudaki en olumsuz unsur. Hala hazırda 1993 yılının dörtte biri geçmiş ve programa dahil edilen bazı etkinlikler de geçmiş bulunuyor. Böylesi bir programın her yılın Aralık ayı içinde tasarlanması ve en geç yeni yılın 20. gününde (yani 20 Ocak gibi) ilgili kuruluşların bilgi ve görüşlerine sunulması yılın bütününün en verimli bir şekilde değerlendirilmesi açısından gereklidir. Ayrıca programın erken duyulması bizim açımızdan (ve muhtemelen başka örgütler açısından) başka bir yararı daha vardır. Derneğimiz her yılın ilk haftası içinde olağan genel kurulunu gerçekleştirerek yeni yönetimini belirledikten sonra, yılın ilk ayı içinde o yılki yıllık faaliyet programını ve hedeflerini belirler, ve bunu üyelerine ve kamu oyuna duyurur. Bakanlığın yıllık programının zamanında bilinmesi halinde her dernek de kendi programını ona göre hazırlar.

Yayınlanmış olan iki sayfalık programı yönetim kurulumuz, iyi niyetle belirlenmiş bir hedefler dizisi olarak algılamaktadır. Ancak bu programın tümünün gerçekleştirilmesi M.E. ve K.B. için mümkün olmayabilir. Bunun nedeni sıralanan etkinliklerin nitelikli, kaliteli olarak gerçekleştirilmesi için her birinin ayrıntılı organizasyon gerektirmesi ve Bakanlık bünyesinde yeterli sayıda eleman bulunmayışıdır. Programın tümü "tek elden, Bakanlık tarafından gerçekleştirilecek" anlayışı ile sunulmaktadır. Bu programda amatör K.S. kuruluşlarına hiçbir görev verilmemiştir. Bu konudaki eksikliğin giderilmesi için önerimiz şudur:

Yayınlanmış olan program bugünkü

toplantıda son şeklini aldıktan sonra, Bakanlık, bu programda yer alan etkinliklerden, organizasyonunu gönüllü olarak üstlenmek istedikleri etkinlikleri düzenlemekle amatör kuruluşları, dernekleri görevlendirsin. Bu tür etkinlikler "M.E. ve K.B."nın himayelerinde x derneğin düzenlediği" etkinlikler olarak planlansın. Böylelikle bir yandan dernekler ve buralarda çalışan gönüllüler yeni hedeflere doğru motive edilecek, öte yandan da Bakanlık personel sıkıntısını aşarak ve sadece gerekli finansman ve altyapı olanaklarını sağlamak suretiyle planlanmış olan tüm Kültür-Sanat etkinliklerini başarıyla gerçekleştirebilecektir.

Böylesi bir çalışma temposu ve işbirliği içinde ülkemizde Kültür-Sanat alanındaki derin boşluğu hep birlikte, el ele ve en iyi, en başarılı şekilde doldurmamız mümkündür.

Örneğin derneğimizin 10 yıldan beri düzenlemekte olduğu ve geleneksel hale gelen Halkbilimi Sempozyumları vardır. Bu sempozyumlarda zaman zaman yurtdışından da araştırmacılar katılarak bildiriler sunmalarına rağmen mali kaynaklarımızın yetersizliği sonucu bu sempozyumu uluslararası niteliğe kavuşturmamız mümkün olmadı. Bu konuda yapmış olduğumuz ayrıntılı bir fizibilite gerek Sn. Cumhurbaşkanına gerekse zamanın M.E. ve K.B.'na sunduk. Bakanlığımızın bu yılki çalışma programı içerisinde yer alan I. Uluslararası Halkbilimi Sempozyumunun organizasyonluğunu üstlenmeye hazırız. Bu konuda yeterli deneyim bilgi ve temaslarımızı bakanlığınızın olanakları ile birleştirmemiz halinde ortaya çok başarılı ve doyurucu bir etkinlik çıkacağına inanıyoruz.

Programı, Temmuz veya Ağustos aylarında halk dansları alanında uluslararası bir festival düzenlenmesinin eklenmesini ya da Ağustos ayında yapılması düşünülen geniş kapsamlı halk dansları şöleninin uluslararası bir şölen olarak düzenlenmesini öneriyoruz. Ayrıca bu uluslararası şölen için her derneğe iyi ilişkiler içinde bulunduğu bir yabancı ülke ekibini davet etme olanağı verilmesini öneriyoruz. Böylesi bir olanak derneklerimizin dış ilişkilerini geliştirecek ve onların yabancı ülkelerde yer alan festival v.s. gibi etkinliklerden davet alma olanaklarını arttıracaktır.

Has-Der olarak bir diğer önerimiz de halk oyunlarımızın temel özelliklerini inceleyip belirlenecek bir komisyonun bakanlık bünyesinde oluşturulması ve bu alanda halen var olan karmaşıklığın giderilmesi, yaygın olarak görülen bozuklukların düzeltilmesi için çalışma yapılmasıdır.

Son olarak da B.R.T. televizyonu ile işbirliği içinde, her hafta yayınlanacak bir folklor programının hazırlanmasıdır (Güney Kıbrıs televizyonlarındaki Kypriaka programı gibi). Böylesi bir çalışma yok olan kültürel değerlerin belgelenip arşivlenerek gelecek kuşaklara aktarılmasında çok yararlı olacaktır. Derneğimiz bu konuda da oluşturulacak ekipte görev almaya ve hatta B.R.T.K. ile işbirliği halinde etkinliğin bütününe örgütlemeye hazırdır.

Görüş ve önerilerimizin dikkate alınacağı inancı ile toplantıya başarı dileklerimizi iletiriz.

**Has-Der Yönetim Kurulu /a
Mehmet Birinci**

İnceleme...İnceleme...İnceleme...İnceleme...İnceleme...

17. YÜZYILDA KIBRIS TÜRKLERİ ARASINDA KULLANILAN İSİMLER

Biraz da öztürkçeci akımın tesiriyle 1970' li yıllardan itibaren, Türkiye' ye paralel olarak, Kıbrıslı Türklerin çocuklarına verdiği isimlerde değişiklikler olmağa başlamış, halk arasında Müslüman - Türk ismi diye bilinen Ahmet, Mehmet, Ayşe ve Fatma gibi isimler süratle yerlerini "modern" isimlere terketmişlerdir.

Bu araştırmamızda bundan yaklaşık 200 yıl önce adanın Müslüman Türk toplumu oluşturulan insanlar arasında kullanılan isimlere kısaca bir göz atacağız. Bunu da yaparken Dr. J. Merkelbach tarafından tasnifleri gerçekleştirilen 17. asıra ait şeri sicilleri kullanacağız. Ancak sözkonusu sicillerde geçmeyen pekçok ismin de 17. asırda halk arasında yaygın bir şekilde kullanılabileceğini aklıdan çıkartmamalıyız.

Aşağıda tablodan da görülebileceği gibi 17. asrın Kıbrısında kullanılan Türk isimlerinin pek çoğu halen günümüzde de çok az farklılıklarla ve değişen oranlarda popülariteyle kullanılmaya devam etmektedir. Bu isimler içerisinde Abdülaziz, Abdülgani, Anber, Eşmine, Hızır, Kamer, Musli ve Üveys gibilerine 1970'li yılların nesillerinde artık rastlamak mümkün değildir. Buna mukabil Ahmed, Mehmed, Mustafa gibi isimler hala daha toplumumuzda popülaritesini muhafaza etmektedir.

İncelemek fırsatını bulduğumuz şeri sicillerin ait oldukları 17. yüzyılın bir kesidi olarak temsil ettikleri en yaygın erkek isminin Mehmet olduğunu görürüz. 154 kez tekrarlanan bu ismi

AHMET ERDENGİZ

131 defa ile Mustafa, 98 defa ile Ali , 83 defa ile Hasan ve 79 defa ile Ahmed takip etmektedir. Burada ilginç bir hususa parmak basmakta yarar vardır. Ahmed, Mehmed ve Mahmut isimleri Arapça Muhammed ismi ile aynı kökü paylaşımlarına rağmen Türkler İslam Peygamberine duydukları saygıdan dolayı hiçbir zaman çocuklarına Muhammed ismini vermemişlerdir. Kıbrıs Türk toplumu içerisinde bu ismi taşıyanların hemen tümü ya Arap asıllı veya Arap asıllı babadan olma kimselerdir.

Kadın isimleri arasında 22 kez tekrar ile Aişe (Ayşe) ve onsekiz kez tekrar ile Amine (Emine) ve Fatime (Fatma) başları çekmektedir. Üçüncü yaygın kadın ismi olan Ümmühan'ı (10 defa) günümüzde duymak artık pek olası değildir. Dokuzar kez tekrar ile dördüncü sırada Hadice (Hatice) ve Rahime (Rahme) isimleri de artık günümüzde gözden düşmüş benzemektedir.

Kadın isimleri ile ilgili olarak burada ilginç bir noktayı değinmekte yarar vardır. Zenci veya köle olarak Kıbrıs'a getirilen ve bilahare hürriyetlerini kazanan kadınlara genellikle Anber, Cennet, Kamer, Yasemin ve Havva gibi isimler verilmek suretiyle hizmet ettikleri hanımlardan ayırıldılmak istenmişlerdir. Ana - babaları

Halkbilimi 12

bilinmeyen bu köleler için ise " ibn Abdullah ve binti Abdullah" (Abdullah oğlu, Abdullah kızı) şeklinde secereler çıkartılması yaygındı. Bu usül İslamiyeti kabul ederek Müslüman Türk toplumuna katılanlar için de uygulanagelmişti.

Onomastik açıdan burada bazı ilginç saptamaların yapılmasında yarar vardır. Bugün modern isimler olarak kullanılan pekçok ad gerçekte çok eskiden kullanılagelmektedir. Örneğin günümüzün popüler ve modern isimlerinden Alican,Ağca, Ulaş, Berk, Burcu, Günder, Erkul, Kotan, Günal, Yaşam, Evren ,

Fırat, Tanıl, Taygu ve Yoldaş gibi isimler 16. ve 17. asırlarda şeri mahkeme kayıtlarında sıkça olarak görülmektedir. Bir diğer ilginç husus da Osmanlı döneminde isimlerin kişinin dinini ve milliyetini tayinde her zaman yararlı olmadıdır. Hristiyan olduğu halde Günal, Evren, Şahin gibi Türkçe veya vaftiz ismiyle birlikte Türkçe isim alanlar vardır; örneğin; Şah Marun, Ohan Kubad, Bahadır Bogos, Kutluşah veled - i Avedik, Emiraziz Virko, Mardiros Sadaka, Duran bint - i Asvador, Güleç bint - i Serkis ve Melek bint - i Haçadur gibi.

İSİMLER ERKEK	KAÇ KEZ	İSİMLER KADIN	KAÇ KEZ
ABDI	6	ABİDE	1
ABDULLAHAD	1	AİŞE	22
ABDÜLAZİZ	5	ALİFE	1
ABDÜBAKİ	2	ALİME	3
ABDÜLGANI	2	AMİNE	18
ABDÜHALİM	1	ANBER	5
ABDÜLKADİR	9	ARİFE	2
ABDÜLKERİM	13	ASIYE	4
ABDULLAH	12	AŞURA	2
ABDUÛLLATİF	1	BELKİS	3
ABDÜLMENNAN	1	BERKİYE	1
ABDÜLMÜMİN	1	CEDİDE	1
ABDÜNNEBİ	1	CEMİLE	4
ABDURRAHİM	3	CENNET	2
ABDURRAHMAN	9	DURDIYE	3
ABDURRAUF	1	EBE	1
ACEM	3	ELİF	1
AHMET	79	ELİFE	2
ALİ	98	EMRULLAHİ	1
ATAULLAH	1	ERATUN	1
BAYEZİT	1	ESMA	1
BAYRAM	4	EŞMİNE	4
BEDEL	1	FAHRİYE	1
BEDRİ	1	FAİKE	1
BEĞLİ	1	FATİME	18
BEHRAM	1	HADİCE	9
BEKİR	3	HAKİME	1
BEKTAŞ	1	HAMİDE	1

İSİMLER ERKEK	KAÇ KEZ	İSİMLER KADIN	KAÇ KEZ
BEŞİR	1	HANİFE	1
CAFER	6	HASEKİ	1
DAVUT	5	HAVANA	1
DERVİŞ	44	HAVVA	5
DURAK	3	HURİYE	2
DURMUŞ	11	İLMİYE	1
EBUBEKİR(ayrca Ebu Bekir)	10	KAMER	4
EBU MEHİMED	1	KERİME	6
EDİEM	1	MERCAN	1
EFE	1	MERYEM	7
EKMEL	1	MÜMİNE	6
EMİR	4	NARİNE	1
EMBİYA	3	NAZLI	1
EYÜP	4	PIYALE	1
FAZLI	1	RABİA	5
FERRUH	1	RAHİME	9
FURKAN	1	RAZİYE	6
HABİB	1	RESMİYE	1
HALİL	22	RÜBENA	3
HAMZA	9	RUKİYE	2
HANEFİ	1	SABİHA	2
HASAN	83	SAFİRE	1
HAYDAR	2	SAFİYE	4
HİDAYETULLAH	1	SAHİBE	1
HİMMET	6	SALİHA	7
HİZİR	10	SULTANE	2
HÜSAMEDDİN	1	ŞERİFE	3
HUSREV	2	TESLİME	1
HÜRREM	1	ÜMMİKÜLSÜM	2
HÜSEYİN	48	ÜMMİ	5
İBRAHİM	51	ÜMMÜHANI	10
İLYAS	4	YASEMİN	6
İSA	1	ZAHİRE	2
İSHAK	7	ZEYNEB	1
İSMAIL	16	ZÜLEYHA	5
İVAZ	5		
KADRI	3		
KASIM	2		
KAYYUM	2		
KENAN	1		
KUBAD	2		
LUTFULLAH	2		
MADDEM	2		
MAHMUD	19		
MAKBUL	1		

Halkbilimi 14

İSİMLER ERKEK	KAÇ KEZ	İSİMLER KADIN	KAÇ KEZ
MANSUR	1		
MEHMED	154		
MESUD	1		
MEVLANA	2		
MEVLUD	12		
MEZUN	1		
MİRZA	1		
MUHHARREM	8		
MUHYI	2		
MUKARRİN	1		
MURAD	7		
MURTAZA	1		
MUSA	19		
MUSLİ	10		
MUSTAFA	131		
MUZAFFER	1		
NASUH	4		
NURULLAH	14		
OSMAN	35		
ÖMER	22		
PIRİ	4		
PIYALE	2		
RAMAZAN	23		
RECEB	34		
RESUL	4		
RIZVAN	4		
SADI	1		
SAİD	1		
SEFER	17		
SAYFI	1		
SEYYİDİ	6		
SINAN	4		
SUNDUK	2		
SÜLEYMAN	27		
ŞABAN	14		
ŞAHBAZ	1		
ŞAHİN	2		
ŞEREF	2		
TİMUR	2		
TOSUN	2		
ÜVEYS	3		
VELİ	27		
YAHYA	7		
YAKUB	10		
YUNUS	1		
YUSUF	34		

Araştırma...Araştırma...Araştırma...Araştırma...Araştırma...

MEHMETCİK VE DİLLİRGA'DA DÜĞÜN

Sunuş

Folklor araştırmalarında günümüzde oldukça hatalı bir bakış yeşermektedir. Olayları günümüzde yaşanıyor gibi ele alıp günümüz koşullarının geçmiştekinin aynı olduğunu kabul ederek sonuçlar üretilmektedir. Böylelikle hiçbir zaman değişen ve yaşanan koşullar ele alınmaz, gözardı edilir.

Geleneksel kültürdeki değerlerin, günümüzdeki açık kültür değerlerinin gözüyle ele alınması ister istemez birçok resmi hatayı ortaya çıkartmaktadır. Kapalı toplumdaki iletişim yokluğu ile ilişkilerdeki zayıflık, günümüz toplumdaki yoğun iletişim, uluslararası düzeydeki etkileşimler, varılan değerler, kuramlar nerede ise aynı potaya konulmaktadır. Bu tür kapalı toplumdaki iletişim yokluğu ulusal kültür değerlerinin kaybolmasına neden olmaktadır. Geleneksel kültürde illede bir bütünsellik aranmaktadır.

Geleneksel kültürde veya kapalı toplumlarda yöresel olgular ön planda ele alınmalıdır. Bu nedenle yöreler düzeyinde görülen farklılıklar bir kültürel zenginlik olayı olarak kavranılmalı ve değeri ona göre verilmelidir. Eğer bu farklılıklar reddedilme gayesiyle ele alınırsa araştırmalarda çoğu kültürel zenginlikleri de beraberinde götürmesi kaçınılmazdır.

Kültürel zenginlikler iddialarla değil bulunan

Özkan Yıkıcı*

birçok bulgularla ispatlanır.

Eskiden bir takım olaylara başka bir değer verilmesi değişik algılanmalara yol açardı. Yaşanan o günün koşulları bunu gerektirmekteydi. Yakın geçmişimizde düğünler saatlara değil günlere bile sığdırılmazdı. Düğün denilince yemesiyle, içmesiyle, eğlencesiyle tüm değer yargılarını kendi içinde taşırdı. İnsanların birçok inançlarını yaşatırdı. Günümüzde düğünlerin çoğu özelliği kaybolmuş hatta ayrı yaşam biçimleri olarak kurallaşmışlardır. Eğlence yerleri düğünler apayrı yerlerde olabilmektedir.

Yukarıda anlatılanların ışığında buna örnek teşkil edecek bir araştırma dizisi yayınlanacak; farklı iki yörenin düğünü anlatılacaktır.

Bu düğünlerde benzerlikler ve farklılıklar olacaktır. Böylelikle olaylar tek gözle değil çok yönlü bir bakışla ele alınacaktır. Şüphesiz bu çalışmada bazı yaklaşımlara ters olan noktalar da olacaktır. Bu, yaşanan o dönemin koşullarının sonucu olduğunu kabullenmek gerekir. Aynı şekilde günümüze ters gelen değerler de olacaktır ki bu da ulaşılan düzeyin geçmişin çok üzerinde olmasının bir ürünüdür.

Seçilen kaynak kişiler o dönemlerde

* Has-Der üyesi

düğünlerde faal olarak görev alan kimselerdir. Bunların verdikleri bazı bilgiler, diğer kaynak kişilerden sağlananlarla tanımlanmıştır. Ancak yine de birtakım eksikliklerin olması, belleklerden silinmesi doğaldır.

Kısaca kapalı tarım toplumlarında yaşanan düğünler ile günümüz elektronik çağın değişkenliğinin düğünleri aynı değildir. Üstelik kapalı dönemlerde varolan yaşam biçimi kendi içinde farklılıkları dahil etmeğe uygun bir konumdadır. Ne geçmişimizi günümüzde yaşamak ne de günümüzdeki değerin aynısını geçmişe taşımak mümkündür. Herşey kendi yaşantısı içinde ele alınmalıdır. Geçmişdeki ayrıcalıkların yoğun farklılıklarının da günümüzde olması mümkün değildir.

Mehmetcik'te Düğün

Aşağıdaki araştırma Mehmetcik köyünde gerçekleşmiştir. Kaynak kişi yakın geçmişimizin düğünlerinde zurna çalan Ali Zurnacı Dayıdır.

Eski düğünlerle günümüzdeki düğünlerin farklılıklarını dile getirerek özlemlerini dile getirmeye başladı. Yemeli içmeli sofraların masaları dolduruluşunu, köydeki şenliklerin günlerce sürüşünü, şimdi yaşıyormuş gibi hafızasında canlandığını gördük.

Dikkatimizi çeken eski düğünlerdeki birçok olayın birlikte yaşanıyor olmasıydı. Bir yandan çeşitli yemekler hazırlanırken diğer yandan oyunların olabildiğince sürmesi bunun en büyük kanıtıydı.

Eselden iki kadınlı evlilik yörede görülmesine rağmen yaygın değildi. Kız kaçırma olayları özellikle ailelerin karşı

oldukları evliliklerde yapılırdı. Dış köylerden kız alırken Mesarga tercihleri olurdu. Karpaz'daki köylerden kız alış veriş yapılmazdı.

Ailede evi erkek, çeyiz eşyasını kız yapardı. Aileler yeni evlilere güçleri oranında mal verirlerdi.

Mehmetcik'te düğünler anımsadığı tarihe dek üç güne sığdırılırdı. Perşembe, Cuma, Pazar. Günümüze geldikçe düğünler iki üç saate sığdırıldı.

Davetler önceleri mum ile yapılırdı. Şimdilerde davetiye bastırılarak davetler yapılmaktadır.

Gelinliğin rengi nikahta kırmızı, düğünde beyaz olmaktaydı. Damat ise takım giymekteydi. Dizlik de giyildiği görülürdü.

Düğünlerdeki müzik aletleri davul, zurna, keman, ud, cümbüş gibi aletlerdi.

Perşembe günleri müzik eşliğinde kadınlar, elek içinde taşıdıkları buğdayı değirmene götürüp öğütürlerdi. Hayvanlar kesilirdi. Öğütülen buğdayın içine etler konarak herse yapılırdı. Diğer taraftan yemekler de pişirilmeye başlanırdı.

Öğleden sonra gelin ile damat hazırlanıp ikindine doğru dolaşmaya çıkarılırdı. Önde bayrak arkada da kalabalık bir grup, gamışların üzerinde mendil veya yastık kılıfıyla takip ederlerdi.

Gelin dolaştırılırken bulunan geniş bir avluda, gelin oynatılırdı. Yol havaları, kadın havaları ve güreş havaları çalınan bazı ezgilerdi.

Başlanan eğlenceler sabaha kadar sürerdi. Çeşitli oyunlar oynanırdı. Karşılamalar, Kasap

oyunları, Çiftetelliler, Kadın oyunları, Sirtolar, Zeybekler ve yöreye has bazı dramatize oyunlar oynanırdı. Ayrıca kişilerin becerileri düzeyinde bardak ve bıçak oyunu gibi oyunlar da oynanırdı.

Düğünlerde kadınlar ayrı erkekler ayrı yerlerde bulunurlardı. Bulunduğu oranda müzikçiler de ayrı olabilirdi.

Şarkılar atışma şeklinde yapılırdı. Kadın oyunları üzerine maniler eklenerek söylenirdi. Bu atışmalar zaman zaman saatleri alırdı.

Cuma sabahı eğlenceye devam edilirdi. Öğleden sonra gelini damada getirmek için yola çıkılırdı. Yine bir havluda durulur ;gelin oynatılırdı. Etrafında yedi kız bulunurdu. Gelin kendi etrafında yedi kez dönerdi. Her dönüşünde kızlardan biri diğerine testiye verirdi ve en sonuncusu testiye kırardı. İlginç olan;testi oyunu gelin havası denilen müzikle oynanırdı. Bu daha sonraları Kozan oyununa dönüştü.

Yatsı namazı kılındıktan sonra damatla gelin gerdeğe konurdu. Damat gerdek odasına girerken yumruklanırdı. Bu iyi geçinmeleri için iyi niyet dileğidir.

Gelinin evinde kına yakılır ve müzik eşliğinde dolaştırılıp para toplanırdı. Kase içinde yakılan kına kahvelerde gezdirilirdi.

Yukarda testi kırma olayında anlatılan olaya "Hamam olayı" denirdi.

Cumartesi sabahı müzikçiler yeni ailenin evinin kapısında bekleyip kapının açılmasıyla bahşişlerini isterlerdi. Damat bir mendil içinde müzikçilere bahşişlerini verirdi.

Eğlenceye Cumartesi aile içinde devam edilirdi.

Düğünler daha sonra Cumartesi Pazara

kaydırılırdı ve bu giderek zaman içerisinde saatlere indi. Tabii bu değişim içinde eğlenceler azaldı, müzik aletleri giderek elektronik aletlere dönüştü ve yemek yerine sadece bir basdışle yetinilir oldu.

Diğer düğünlerle farklılığını sorduğumuzda kaynak kişi, Baf yöresinde de düğünlere katıldığını ve özellikle Baf ile kendi yöreleri arasında çok farklar olduğunu söyledi. Baf yöresindeki müzikleri çalmakta zorlandığını belirtti. Yeme içmelerde Baf'ta ağırlıklı zivaniya, kendilerinde ise konyak kullanıldığını söyledi. Üstelik Baf'ta kadınların da yemeklere katıldığını söyledi. Ayrıca Baf'ta Rumca şarkıların da söylendiğini belirtti.

Sonuç olarak Mehmetcik'teki düğünler kendi yöresel bazı özelliklerini kendi içlerinde taşıyarak yapılırdı. Müzikçilerin de genellikle kendi yörelerinden olması (birtakım etkileşimin daha az olması) yöresel konunun ön planda olmasını sağladı.

Dillirga'da Düğün

Aşağıdaki araştırma Dillirga'nın iki köyü düzeyinde yapıldı. Bozdağ ve Erenköy. Kaynak kişilerden biri, Düğünleri yemekli yapıp oyunculuğu olan ve birçok düğünün müzikçilerini örgütleyen Kazım Dayı adıyla anılmaktadır. Ayrıca yardımcı kişiler olarak oyuncu olan Cafer Özkartal ve Nasır Nasıroğlundan da yararlanılmıştır. Verdikleri birtakım bilgiler konuşulan bazı eski evlilerce de onaylanmıştır.

Dillirga'da da Düğünler eskiden günlerce sürerdi. Düğün törenleri içinde çeşitli eğlenceler yapılırdı. Burada da düğün, o

dönemin kısıtlı ilişkiler içinde olan köylerde önemi her yönüyle çoktu. İnsanların eğlenmeleri, oynamaları, hünerlerini göstermeleri için var olan çok kısıtlı faaliyetlerden biriydi.

Yörenin kapalı olması, ardından özellikle Kıbrıs olayları nedeniyle gelişmenin engellenmesi sonucu birçok değer günümüze aktarılabilmektedir.

Öncelikle konunun temeline girmeden birkaç yan noktaya değinmekte yarar vardır.

Yörede çok evlilik olayı özellikle iki kadınlı evlenme eskiden görünürdü. Hatta Rumların kilise yasaklamasına karşın çevrede Rum köylerinde iki kadınlı evlilikler görülürdü. Üç kadınlı evlilikler nadirdi.

Kız kaçırma olayları yaygındı. Özellikle ailelerin karşı çıktıkları evliliklerde bu yola başvurulmasını gerekli kılıyordu. Kız tarafı çөгizi erkek tarafı evi yapardı. Akriba ile evlilik, özellikle birinci derecedeki akriba evlilikleri olmazdı. Çünkü bu tür ilişkiler kardeşlik ilişkileri sayılırdı.

Aileler, evlenen yeni çifte güçleri oranında yardım ederdi. Aile erkek tarafında kurulurdu. Yöre köyler kendi aralarında kız alıp verirlerdi. Ancak bu fazla yaygın değildi.

Yan bilgilerden sonra konuya girebiliriz.

Dillirga'da düğünler önceleri Çarşamba, Perşembe, Cuma günleri yapılırdı. Bu daha sonra Cumartesi, Pazar günleri yapılır oldu. Düğünlerin saatlere inmesi çok yakın zamanlarda gerçekleşti. Yukarda anlattığımız gibi bölgenin 1964'te Rumlar tarafından ablukaya alınması nedeniyle birtakım gelişmelerin yöreye girmesi gecikti.

Davetiyeler önceleri çörekle yapılırdı. Sonraları aile çevresi ile zenginlere çörek, fakirlere ise

mum verilerek yapılırdı. Günümüzde davetiyelerle yapılıyor. Gelinliği önceleri kız, damatlığı erkek yapardı. Daha sonraları bu ters yüz edilerek gelinliği damat, damatlığı kız tarafı yapmaya başladı. Gelinliğin rengine dikkat edilmezdi.

Düğünlerde, Davul, Zurna, Keman ve Ud kullanılırdı. Daha sonraları Klarnet kullanıldığı da görüldü. Davulcu ile Zurnacı yerel köylerden; Erenköy'de bulunur veya çingenelerden getirilirdi. Keñancılar Baf yöresinden çağırılırdı. Atmışlardaki abluka döneminde sadece davul zurnayla düğün yapılırdı. Dışardan müzici getirmek mümkün değildi.

Oynanan oyunlar, Karşılamarlar, iki kişilik Sirtolar, Zeybekler, Kasap oyunları, çifte telliler, Kadın oyunları ve deynekler eşliğinde Mandra. Ortada biri deynekle durur ve etrafında dönerek çember oluşturulur. İki kişinin birinin elinde mendil, diğeyinin elinde bıçak olduğu halde Kasap müziği eşliğinde oynanan bıçak oyunu gibi oyunlar yanında Deyneklerle oynanan bazı dramatize oyunlar ile gadeh oyunları kişilerin kişisel becerilerine bağlıydı. Bu konudaki yeni kaynaklara ilerideki yazılarda yer vereceğiz.

Çarşamba gününün sabahı el değirmenlerinde buğday öğütülmeye, gelinin çөгizi hazırlanmaya başlanırdı. Hayvanlar kesilip fırına atılırdı. Övütülen buğdayın içerisine büyük etler konarak Herse yapılırdı.

Tüm bunlar şarkılar söylenerek, karşılıklı iyi dilekli manili atışmalarla süslenirdi. Bilen, Türkçe veya Rumca söyleyebilirdi.

Öğleden sonra gelin ile damat hazırlanır ve kına yakılırdı. Kına önceleri el ve hatta ayaklara

yakılırken, sonradan gelinin eline damadın ise serçe parmağına sürülmeye başlanmıştır.

İkincin üzeri mumlar eşliğinde gelin dolaştırılır, kına yakılırdı. Dolaşma bitince erkekler badem kırarlardı. Bunlar incirle birlikte konyak mezesi olarak yenirdi. Bu "iyi dilek" anlamına gelirdi. Badem ile incir yörenin en önemli ve değerli ekonomik ürünüdür.

Geceleyin erkekler ayrı, kadınlar ayrı yerlerde eğlenirlerdi. Bu durum sabaha kadar sürerdi.

Perşembe günü de eğlenceler ile yeme içme öğlene kadar sürerdi. Eğer iyi kaval bilen bir kimse varsa, müzik sustuğunda kaval çalınıp şarkılar söylenirdi. Çünkü müzikçiler kimizaman erkeklere çalardı. Şarkıların çoğunu müzikçiler söyler, halk bu sayede birtakım şarkıları öğrenirdi. Nitekim çoğu şarkıya Baflı şarkısı anlamına gelen "Bafıdıga" denmekteydi. Bu konuya da ilerdeki yazılarda değineceğiz. Öğleden sonra gelin alınıp damada götürülürdü.

Eğence için şişeler gadehler kırılırdı. Oyunlar oynanır gelin ile damat gerdeğekonurdu. Gerdeğe girilirken damat ile gelinin üzerine Badem ve İncir dökülürdü. Bu da iyi hayatlar dilemektir.

Su kaynatılıp şekerle karıştırılarak şerbet yapılırdı. Bu orada bulunan kişilere ailenin iyi saadetleri için içirilirdi. Eğlenceler ise sürerdi.

Cuma günü sabah erkenden aile çevreleri birer tavuk alarak makarınayla pişirirler ve eğlenceyi aile içerisinde sürdürürlerdi.

Para, kına gecesi ve ertesi gün ayrı ayrı atılırdı. Üçüncü gün daha çok aile çevresi tarafından atılırdı.

Bu paralar atılırken kimin ne kadar verdiği yüksek sesle söylenirdi.

Düğünden bir hafta sonra gelin ile damat

gelinin annesi ve babasına giderlerdi. Yeni ailenin omuzlarına birer kırmızı mendil konarak iyilikler dilenirdi.

Testi kırma oyununun bu yörede, sorduğumuz çoğu kişi tarafından, oynanmadığının yenile öğrenildiği söylendi. Bu da ilginç bir nokta.

Düğünler daha sonraları iki güne sığdırıldı. Bu, günümüze yakın zamana kadar sürdü. Özellikle atmışlı olaylar nedeniyle düğünlerin birçok noktası canlı olarak anımsanmaktadır. Çünkü o dönemlerde düğünler yine iki gün olarak yapılmaktaydı; Cumartesi - Pazar Topluluklu düğünler yetmişli yılların sonunda yaygınlaşmaya başladı ve günümüzde tüm yörelerde olduğu gibi iki üç saata sığdırıldı. Ancak geçmişin düğünleri zaman içinde birçok özelliği değişen toplumsal düzen gibi yok olmuş veya birer anı olarak hatırlanmaya devam etmektedir.

Müzik aletlerinden, oyun şekillerinden, müzik ezgilerine varıncaya dek herşey değişmiş; çağın elektronik dönemine uymuştur. Ancak bu değişim kendisine has bir özellikte olmadığı ve iletişim sonucunda gelişti güzel olduğu için, bu yeninin gelişi ve eskinin bazı kalıntıları, zaman zaman dejenere bir şekilde uygulanmaya çalışılmaktadır. Bu bilgisizlik ve sadece bir takım kural veya ekonomik etkene bağlandığı için çok önemli yanlışlık da kural olup kurumlaşmıştır.

Sonuç olarak Dillirga' da da yemekleriyle, oyunlarıyla, eğlenceleriyle düğünler, eskiden insanları bir araya getiren ve sosyal yönü de olan canlı olaylar olarak yaşanmıştır.

Türk Gençlik, Eğitim ,Kültür ve Sanat Kurumu Başkanı Türker Çakıcı ile Röportaj

Sevgili Has-Der'liler ve Okuyucular;
Senelerce vatanlarından uzak gurbette yaşayan vatandaşlarımızın, ne şartlar altında nasıl yaşadıklarını ve kendi öz kültürlerinden uzakta ne gibi eğitici, kültürel faaliyet yaptıklarını araştırmak istedim. Bu nedenle sizlere İngiltere'deki Türk okullarından bazılarını tanıtmak, amaç ve faaliyetlerinden bahsetmek istiyorum.

İlk olarak Kuzey Londra'da faaliyetlerini sürdürmekte olan Türk Gençlik Eğitim Kültür ve Sanat Kurumu'nu ve Kuruma bağlı olan Türk okulunu sizlere tanıtmaya çalışacağım

T.G.E.K.S.K., 1965 yılından beridir Londra'da faaliyetlerini sürdürüyor. Kurumun kurucularından ve ilk başkan olan Sn. Rasih Işıkman ve Eşi'nin büyük hizmetleri geçmiştir. Geçen yirmiyedi yıl içerisinde sayısız etkinliklerde bulunmuş ve özellikle Halk dansları dalında çok büyük gelişmeler göstermiştir. Şimdi sizlere, Kurumun üç senedir Başkanlık görevini büyük bir özveriyle yürütmekte olan Sn. Türker Çakıcı ile yaptığım

Serdar KAVAZ *

söyleşiyi soru-yanıt şeklinde sunmaya çalışacağım.

SORU 1: Sn. Türker Çakıcı, okulun faaliyetleri hakkında sizden bilgi alabilir miyim?

-Okulumuz Türkçe Dil, Halk Dansları ve Tiyatro dallarında faaliyet göstermektedir. Okul haftada iki kez faaliyetlerini sürdürmektedir. Eğitimini Atatürk İlkeleri doğrultusunda, Anavatan ve Yavruvatan'a bağlı bir şekilde sürdürmektedir.

SORU 2: Okul yönetimi ve eğitim elemanları hakkında bizleri aydınlatır mısınız?

-Okul yönetimi aileler tarafından seçilen bir Başkan, dokuz yönetim kurulu üyesi ve üç yedek üye tarafından yönetiliyor. Okulumuzun yüzyetmiş aşmış öğrencilerini on öğretmen eğitmektedir. Öğretmenlerin bazıları T.C. ve K.K.T.C.

* Has - Der üyesi

Eğitim Bakanlıkları tarafından görevli olarak gönderilmişlerdir. Diğer öğretmenler de Kurum tarafından, Londra'da kalmakta olan tecrübeli ve Türkçe'yi iyi kullanan kişilerden oluşmaktadır.

SORU 3: Faaliyetlerinizi ne gibi şartlar ve zorluklar altında sürdürmektesiniz?

-Londra'daki herhangi bir devlet kuruluşundan yardım (destek) görmeden, büyük bir özveride bulunan Yönetim Kurulu ve ailelerin yardımıyla gerçekleştirilen balo, çay partisi, okul kantini ve bağışlarla elde edilen gelirle okul kirası, öğretmen maaşı ve diğer giderler karşılanmaya çalışılmaktadır.

SORU 4: Peki, şimdi de Halk Dansları ve ekibiniz hakkında bizleri aydınlatır mısınız?

-Halk Dansları ekiplerimiz, Küçükler ve Büyükler diye iki gruba ayrılmıştır. Ekiplerimiz, Kıbrıs ve Türkiye oyunlarını sergilemeye çalışmaktadır. Son zamanlarda K.K.T.C. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı onayı ile gönderilen Halk Dansları bilen Devlet öğretmenlerimizin katkılarıyla ekiplerimiz günden güne iyiye gitmektedir. Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Sn. Eşber Serakıncı arzumuzu kabul etmesi üzerine bu yıl K.K.T.C.'de düzenlenen liseler arası Halk Dansları Yarışmasına konuk ekip olarak katıldık.

K.K.T.C.'de bulunduğumuz üç gün içinde diğer ekipleri görüp tanışma fırsatı bulduk. Bu arada ekip elemanlarımız öz vatanları olan K.K.T.C.'yi görüp tanıma fırsatı bulmuşlardır. K.K.T.C.'den çok memnun bir şekilde ve çok şeyler öğrenerek ayrıldık. İleride bu gibi faaliyetlerin karşılıklı bir şekilde tekrarlanacağını ümit ediyorum. Ekibimizi Londra'da çok faal günler bekliyor.

SORU 5: Sn. Türker Çakıcı gelecek yıllar için okul hakkındaki düşüncelerinizi ve beklentilerinizi öğrenebilir miyiz?

-Eğitim ve Kültür faaliyetlerinin bir milletin en kuvvetli tanıtım aracı olduğuna bir kez daha değinerek İngiltere'de yaşamakta olan binlerce vatandaşımızın kendi öz kültür ve eğitimine daha yakından ilgi duymasını diliyorum ve ayrıca Londra'daki Türk Eğitim Kuruluşlarının da aynı çatı altında toplanmalarını gerekli görüyorum.

-Sn. Türker Çakıcı bizi Halkbilimi dergisi okuyucuları olarak Kurum ve okulunuz hakkında aydınlattığınız için çok teşekkür eder, başarılarınızın devamını diliyorum.

-Ben de Halkbilimi Dergisine bana bu olanağı verdiği için çok teşekkür eder, İngiltere'den saygı ve sevgilerimi gönderiyorum.

Anı...Anı...Anı...Anı...Anı...Anı...Anı...Anı...Anı...Anı...

ESKİ LEFKOŞA'DA AKTARLAR

Eski Lefkoşa anlatılırken, bilenler ve duyanlar aktarları da mutlaka hatırlarlar. Aktarın anlamını sözlükler şöyle verir: "Güzel kokular, iğne - iplik, baharat, şifalı bitkiler, kına ve tütün gibi şeyler satan kimse."

Ama vaktiyle ülkemizdeki aktarlar, bugünkü hekim ve eczacı niteliğinde olan hünere kimseler idiler. Doktorluğun ve eczacılığın henüz pek yaygınlaşmadığı dönemlerde, Lefkoşamızda aktarlar sağlık açısından geniş bir kitleye hizmet vermekte ve haklı olarak geçimlerini bu yoldan sağlamakta idiler. O zaman dükkanlarında sattıkları eşyalar arasında bugün adlarını dahi bilmediğimiz çeşitler vardı: kafur, asilbent, ravend, havlucan, amberkabağı, darülfül gibi...

Çeşitli hastalıklar için tavsiye ettikleri ilaçlar da enteresandı: Mesela kuvvetsizliğe karşı "acıyonga" kaynatılıp sabah ve akşam suyu içilirdi. İçinde ravend ve kına - kına ezilmiş "kumandarya" (1) günde üç defa içilirse zayıflık için birebirdi. Sarılık olana, içine ipek doğranmış bal yedirilir; karnında kurt bulunana da Horasan - mai verilir.

Şifalı bitkiler, yağlı baharlı tohumlar, kökler, çeşitli reçineler, tütsüler, buhurlar, kınalar, tütüner, tünbekler de aktarların sattıkları çeşitli maddelerdendi.

O zamanın aktarları, genellikle Arasta ile Lidra sokakları arasındaki "Aktarlar Çarşısı" nda bulunurlardı. Mumcu Musa Efendi, Avantacı Mehmet Ağa ve Mülazimzade gibi komşular arasında en meşhur aktar, İzzet Ağa idi. (2)

Arastada Niyazi Efendi (3), Ayasofyada Hocacıklar ama Mustafa Efendi ve kardeşi Süleyman Bey, Baf Kapısında Hikmetağalar, Ermu' da Fevzi ve Hasan Alınza kardeşler, Asmalı' nda Yoğurtçu Mehmetler ve Acemin Şevket Bey benim çocukluk yıllarımda, diğer işleri yanında aktarlık da yapan ticaret erbabi idiler.

Acemin Şevket' in dükkanı Asmaaltındaki Kumarcılar Hanında idi. Bir tarihte İran' dan Kıbrıs' a sürgün olarak gelen Abadanlı Müşkülkalem Hasan Efendi' nin akrabası olduğundan kendisine Acemin Şevket denmişti. Hiç evlenmemiş ve ölünceye kadar kendisine annesi rahmetli Ayşe Hanım teyze bakmıştı.

Önünden hiç çıkarmadığı önlüğü, ağzından hiç

HİZBER HİKMETAĞALAR*

düşürmediği yasemin sigara ağızlığı ve zencirli çıplak bisikletine binışı başlıca özelliklerindendi. Sağlık ve muhabbet muskaları yapar, dua ile iskattoro keser, nazar - büyü ve üfürükleri bozardı. Kitap açar, yıldız falına bakardı. İçinde sanki her hastalığın ve şifasının yazılı olduğu "İlia Petru" adlı birisinin "Bitkilerle Tedavi" adlı kitabını da elinden hiç düşürmezdi.

Dükkanının önündeki tezgahta mevsimine göre, her çeşit çiçek, sebze ve meyveler sergilenirdi. Hele nergiz, sümbül ve şebboylar oranın vazgeçilmez özelliği idi.

Çarşıya turfanda gelen her sebze ve meyve, ilk onun sergisinde görünürdü. Hani fiatları da hiç pahalı değildi...

Rahmetli Belig Paşa zaman zaman Şevket efendinin dükkanına uğramış. O da turfanda gelen ilk bamyaya, ilk kiraz gibi sebze veya meyveyi güzelce hasır bir tepsiye tertipler, ortasına da bir karanfil veya bir gül oturtarak saygıyla paşaya takdim edermiş. Paşa da her defasında bir cemile olarak Şevket' e bir altın lira hediye edermiş.

Şurası muhakkaktır ki, rahmetli Belig Paşa, acemin Şevket Efendi ve o günün diğer simaları Lefkoşa' nın hayatına renk katan saygıdeğer kimselerdiler.

Eski tedavi usullerinin yerini zamanla modern tıp ve haziri ilaçlar alınca, piyasada ne şifalı bitkileri bilen ve satan aktarlar kaldı, ne de arayıp soran.

Dipnotlar

- 1) Kumandarya: Bir nevi tatlı şarap
- 2) İzzet Ağa rahmetli eczacı Münir Beyin babası, Bn. Aydın Denktay' ın da dedesi idi.
- 3) Niyazi Efendi, zengin bir tüccar idi. Meşhur tüccarlardan Kenan efendilerin de damadı olurdu. Keşil olduğu bir akrabaya iflas edince, bu kefaletinden ötürü o da maalesef batmıştı.

* Değerli araştırmacı-yazarlarımızdan sn. Hizber Hikmetağalar ölümünden bir süre önce dergimizin yazı ailesine katılmıştı. 4 Mart 1993 tarihinde ölümü bizleri yasa boğmuştur. Kendisine tanrıdan rahmet, yaşlı ailesine başsağlığı ve sabır dileriz.

Masal...Masal...Masal...Masal...Masal...Masal...Masal...

Deli Kardeş İle Akıllı Kardeş Masalı

Derleyen
Meral BİRİNCİ

Bir varmış, bir yokmuş, vaktin birinde bir köyde iki kardeş anneleri ile birlikte yaşarlarmış. Bu kardeşlerden birisi akıllı biri ise deliymiş.

Bir gün akıllı kardeş, odun toplamaya gitmiş, deli kardeş evde kalmış. Bunların anneleri yaşlı ve hasta olduğu için hiçbir iş yapamıyormuş. Deli kardeş annesine demiş ki: "anne gel seni yıkayım" ve annesini oturtmuş yıkasın. Annesinin üzerine kaynar kaynar suları dökmüş. Tabii annesi üzerine kaynar su dökülünce, kaynar sudan ölmüş. Deli kardeş farkında değilmiş. O'nu kurularayıp giydirmiş ve yatağına oturtmuş. Sonra da annesine "Bak anne temiz oldun rahat ettin" demiş. Halbuki annesi ölmüş. Biraz sonra akıllı kardeş eve gelmiş, annesini sormuş. Deli de: "Ben annemi yıkayıp yatırdım" demiş. Akıllı kardeş annesine bakmaya gitmiş. Bir de ne görsün annesi ölmüş. Ağlamaya başlamış. "Annemi öldürdün" demiş. "Şimdi ne yapacağız?". Daha sonra düşünmüşler taşınmışlar onu bir torbaya sarıp götürüp tarlaya gömmüşler. Köyden kaçmaya karar vermişler ve köyden kaçmışlar. Yolda gecelenmişler. Bir papazın evine misafir olmuşlar. Gece deli kardeşin çiši gelmiş. "Abi, abi, benim çişim geldi" demiş. Abisi de: "git tuvalete yap" demiş. Gitmiş papazın çizmelerinin içine çişini yapmış. Gelmiş abisine söylemiş. Abisi de demiş ki: "Kalk buradan da gidelim." Geceyarısı kalkmışlar kapıyı çıkarlarken akıllı kardeş deli kardeşe demiş ki: "Kapıyı kapa". Deli kardeş kapıyı kapatacak diye sökmüş ve sırtına yüklemiş. Böylece kapı sırtında gitmişler. Bir ağacın altında masalar kurulduğunu görmüşler. Meğerse Padişah'ın yemeği varmış. Onlar da ağacın üzerine çıkıp olanları seyre koyulmuşlar. Biraz sonra deli kardeşin tekrar çiši gelmiş. "Abi, abi, benim çişim geldi" demiş. Abisi de O'na: "Daldan dala çişini yap" demiş. Deli kardeş daldan dala yapacak diye kapıyla beraber sofrada bulunan padişahın ve ailesinin üzerine düşmüş.

Böylece yemektekiler cinler, periler bastı diye oradan uzaklaşmışlar.

Biraz sonra Padişah vezirini orda neler olduğuna bakması için göndermiş. Vezir oraya gelince deli kardeş vezire demiş ki: "aman seni çok sevdim uzat dilini öpeyim" ve sarılıp vezirin dilini ısırıp koparmış. Vezir saraya gittiğinde konuşamadığı için sorulan sorulara "lu.....lu.....lu" diye yanıt vermiş. Aynı şekilde her gidenin dilini deli kardeş ısırıp koparmış.

Daha sonra da Padişah'ın kızını alarak onunla evlenmiş. Kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Gökten üç elma düştü. Biri onlara, biri bana, birisi de bu masalı dinleyenlere. Ben de bıraktım da geldim.

ŞU GÜZEL SÖZLERİ OKUMADAN
GEÇMEYİN...

- * "Bir kez ayak topu olmaya gör. Gelen vurur, geçen vurur."

AZİZ NESİN

- * "DÜNYAYI İSTİYORUZ.
VE HEMEN ŞİMDİ İSTİYORUZ
ONLARIN SİLAHLARI VAR.
AMA BİZLER DE ÇOĞUNLUĞUZ".

JİM MORRISON

- * "Bir yürek ki yanmaz, yürek denir mi ona?
Sevmek haram, yüreğinde ateş olmayana
Bir gününü sevgisiz geçirdinse, yazık.
En boş geçen günün o gündür, inan bana"

ÖMER HAYYAM

SEVGİ

Hapsolmuş sevgi
Pas tutmuş
Demirler arkasına
Ama sığmamış
Duygu seli
9.5 ayak odaya
Ve...
Kurtulmuş sevgi
Varolmak için
İnsan sürgün atсын diye,
Bir garipçik sevgiye...

BERA
1.2.93

Kültür-Sanat-Haber...Kültür-Sanat-Haber...

*Has-Der Müzik grubundan
3 eleman çalışırken..
(Hadi kolay gele.)*

*ARABAHMET CAMİSİ
RESTORE EDİLİYOR.*

ANTİK LAMBUSA KENTİNDEKİ ARKEOLOJİK ÇALIŞMALAR

Eski Eserler ve Müzeler Dairesi ile Alman "Zeischka Arkeolojik Araştırma Heyati"nin ortaklaşa sürdürdükleri "Lambusa Açık Hava Müze Projesi"nin 1993 yılı çalışmaları 6 Nisan - 10 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirildi. Proje, Lambusa mezarlık alanının 10 yıllık bir protokol çerçevesinde ortaklaşa temizlenip turizme açılmasını öngörüyor. Lambusa'daki 1993 yılı çalışmalarında Alfred Zeischka ile arkeolog Tuncer Bağışkan başkanlığında iki ekip görev aldı.

1993 yılı çalışmalarıyla ilgili olarak bilgisine başvurduğumuz Kazı İşleri Şube Amiri Tuncer Bağışkan şu bilgileri vermiştir: "Mare Monte Hotel ile askeri bölge arasında kalan mezarlık alanını turizme açmayı amaçlayan ön çalışmaları 1992 yılında başlatmışık. Bu çalışmada açtığımız sondaj çukurunda alanın kalın bir erozyon toprakla örülmü olduğunu saptamışık. Bu nedenle 1993 yılında bu toprağı kaldırmakla işe başladık. 47 metre uzunluğundaki bir cephede açığa çıkarılan 8 oda mezarı yıllar önce

soyulmuş durumdaydı. Mezarları örten yabancı ağaçlar ve içlerindeki toprak ile moloz taşlar temizlendi. Mezarlardaki karıştırılmış toprağın elenmesi sırasında M.Ö. VI. yüzyıldan M.S. XIII - XIV. yüzyıla kadar tarihlenen eski eserler ele geçti. Bunların çoğunluğu kırık durumdaydı. Temizlenen mezarlar Kıbrıs mezar tipolojisine yeni tipler ekleyebilecek niteliktedir. Bunlar Ürgüp, Göreme ve Erzurum'daki kayaya oyulmuş mezarlarla benzerlik

göstermektedir. Bu mezarlar ve ele geçirilen buluntuların belgelenmesine ayrı bir önem verilmiştir. Geçen yılki çalışmaları ekip olarak hazırladığımız iki ayrı yayınlı ilim dünyasına tanıtmışık. Şu anda 1993 yılı çalışma sonuçlarını yayın aşamasına getirmeye çalışmaktayız. 1974 sonrasında kazı alanları Kuzey Kıbrıs'ta kalan yabancı bilim heyetlerinin bu alanlarda çalışma yapmaları Rum hükümetlerince engellenmişti. Bu tarihten sonra Eski Eserler Dairesi ilk kez yabancı bir ekip ile ortaklaşa çalışmaktadır. Bu ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için çok önemli bir gelişmedir. Ancak ne acıdır ki bu projenin engellenmesi ve ekibde görev alan Alman ücelere yurtdışında zarar verilmesi için 1991 yılından itibaren yurtiçinde ve özellikle de yurtdışında çalışmaların yapıldığı bilgimize getirilmektedir. Ekibimiz, 1974 yılında olduğu gibi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne dış karışmacılığı öngören böylesi müdahalelerin aşılabacağına ve Lambusa'nın turizme kazandırılacağına inanmaktadır."

*Kültür - Sanat - Haber...Kültür - Sanat - Haber...***DÜNYA MÜZELER HAFTASI ETKİNLİKLERLE KUTLANDI**

18-24 Mayıs Dünya Müzeler Haftası, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi tarafından düzenlenen değişik etkinliklerle kutlandı. Haftanın ilk iki gününde müzeler ücretsiz olarak ziyaretçilere açık bulunduruldu. Eski Eserler Dairesi Kazı İşleri Şube Amirliği'nin 1992-1993 yıllarında gerçekleştirdiği çalışmalar Atatürk Kültür Merkezinde açılan "Arkeolojik Kazı Buluntuları ve Lambusa Açık Hava Müze Projesi Fotoğraf Sergisi"nde teşhir edildi. Müzeler haftası etkinlikleri çerçevesinde AKM'de iki ayrı konferans gerçekleştirildi. 20 Mayıs 1993 tarihindeki "Lambusa Açık Hava Müzesi Projesi, 1993 Yılı Çalışmaları" konulu konferans, Eski Eserler Dairesi Kazı İşleri Şube Amiri Tuncer Bağışkan tarafından verildi. Konferansta, Eski

Eserler Dairesinin Alman Zeischka Arkeolojik Araştırma Heyeti ile ortaklaşa gerçekleştirdiği çalışmalar ile ele geçen buluntular üzerinde duruldu. Projenin on yıllık bir protokol çerçevesinde tamamlanacağı belirtildi.

22.5.1993 tarihinde gerçekleştirilen "Kırını Mezar Kazısı" konulu ikinci konferans ise Eski Eserler Dairesi Kazı İşleri Şube Amirliği arkeologlarından Özlem Lefkonuklu ile Figen Caner tarafından verildi. Konferansta, 1992 yılında Kırını köyünde yapılan kazı çalışmaları ile bu çalışmalarda bulunan eski eserler üzerinde duruldu. Konferans öncesinde Bayraktar Türk Maarif Koleji Arkeoloji Kolu öğrencilerine başarı belgesi verildi.

Kültür - Sanat - Haber...Kültür - Sanat - Haber...

HAS-DER Yıldızları FOMGED Çocuk ŞENLİĞİNDE

Has - Der Çocuk Ekibi Taksim' de A.K.Merkezi önünde toplu olarak,

olanağı buldu.

Yaşları 10 ile 14 arasında değişen 21 ülke çocukları bu geziler sırasında birbirleriyle iyice kaynaşıp dünyada bir türlü sağlanmayan sevgi, barış ve dostluk tohumlarını 5 gün gibi kısa bir sürede attılar.

Has-Der Basın -Yayın Kolu, çocukların kendi kültürlerini diğer ülke çocuklarına tanıtmaya fırsatı bulduklarını, küçük yaşlarda başlayan büyük dostlukların temelini atan bu festivallere her zaman çocuk ekipleri gönderme düşüncesinde olduklarını ve dünya barışı için atılabilecek adımların artık çocuklar tarafından atacağını açıkladı.

4. Uluslararası FOMGED Çocuk Şenliğine, Halk Sanatları Derneği' nin çocuk kulübüne bağlı " Yıldızlar Otantik Halkdansları topluluğu katıldı.

19-24 Mayıs tarihleri arasında İstanbul' da düzenlenen festivale KKTC' yi temsilen 31 kişilik bir kabile ile katılan Has - Der, bu festivalde devlet desteğinden yoksun bir şekilde ve tamamıyla kendi olanaklarıyla yer aldı.

İstanbul' un çeşitli semtlerinde gösteriler yapmış olan Has - Der kafilesi 21 ülkeden gelen çocuklarla birlikte İstanbul' un turistik yerlerini gezmiş, vapurlarla boğaz ve ada turları yapıp İstanbul' u hem karada hem de denizden görüp tanıma

Has - Der Çocuk Ekibi Kadıköy Halk Eğitim Merkezi Salonu' nda bir gösteri sırasında.

Kültür - Sanat - Haber...Kültür - Sanat - Haber...**ÇATALKÖY'DE PİKNIK**

2 Mayıs'da Çatalköy Piknik alanında düzenlenen ve HAS-DER elemanlarının yanında velilerin de katılımı ile samimi bir ortamda gerçekleştirilen piknik, dernek elemanları ile aileleri tanıştırmak, kaynaştırmak ve HAS-DER ailesini güçlendirmek amacı hedeflenmiştir.

Piknik günü, hava şartlarının bozuk olmasına rağmen eğlencelerine, sohbetlerine devam eden HAS-DER'liler yemeklerini yedikten sonra piknik alanında gezintilere

çıkılmıştır. Gençlerin futbol maçları yanında, müzikli eğlenceler de düzenleyen HAS-DER, piknik alanında da kaynaşmayı, samimi bir ortamda eğlenmeyi ve hava şartlarının kötü olmasına rağmen eğlenebileceğini göstermiştir.

Her yıl düzenlenen piknik günlerinde HAS-DER'liler bir kez daha birlikte eğleniyorlar, bir kez daha güzel bir ortam yaratıyorlar.

Kültür - Sanat - Haber...Kültür - Sanat - Haber...

HAS-DER'DE SÜNNET

Uzun yıllar ülkemiz folklorüne katkılarıyla sürekli takdir toplayan, ülkemizi yurtdışındaki halk dansları yarışmalarında başarıyla temsil eden Halk Sanatları Derneği çalışmalarını sürdürmektedir.

HAS-DER, Kıbrıs Türk Tabibler Birliği işbirliğiyle 2 Temmuz Cuma akşamı 20 çocuğu sünnet ettirdi. Sünnet töreni, Ayluka Kilisesi'nde (HAS-DER binası) saat 19.30'da yapıldı. Tören HAS-DER'in müzik ve folklor ekipleri, çocuk korusu,

çeşitli eğlenceli oyunlar ve gösteriler büyük ilgi topladı

Sünnet edilen çocukların aileleri dernek tarafından kendi imkanları ile ağırlandıktan sonra, sünnetli çocukların resimleri çekildi. Çocukların acıları yanında eğlenmeleri sağlandı.

Kültür - Sanat - Haber...Kültür - Sanat - Haber...

3 Nisan'da Lefkoşa Laphetos Hotel'de düzenlenen Has-Der Veli Dayanışma Çayı ailelerin de ilgi ve katkılarıyla samimi bir ortamda gerçekleştirildi.

Ailelerin birbirleriyle tanışıp ve kaynaşması amacı ile birlikte ailelerin çocuklarıyla eğlenmesi ve çocuklarını gösterilerini seyretmesi amacıyla düzenlenen çayda, çocuk kulübü minik halk oyunları ve yıldız halk oyunları ekipleri gösteriler sundu. Birbirinden güzel şarkılar söyleyen çocuk korusu da

HAS-DER ÇAYI

çaya renk katarak, aileleri eğlendirdi. Bunun yanında HAS - DER elemanlarını da çocukların aileleriyle tanışma ve birlikte eğlenme olanağı bulmuş oldu.

Dileğimiz çocuklarımızın çalışma şefklerini artırmak için her yıl düzenlenen çay partilerinde ailelerin bir araya gelip çocuklarını desteklemeleri ve birlikte eğlenmelerini sağlayabilmektir.

Kültür - Sanat - Haber...Kültür - Sanat - Haber...

ÜLKEMİZDEN, KÜLTÜR-SANAT

- 6 Nisan 1993 tarihinde Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın düzenlemesiyle 18 şairin yer aldığı I. Kıbrıs Türk Şairler Gecesi, Lefkoşa'da Atatürk Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi. Şairler bazı şiirlerini ressam Aşık Mene'nin o an yapmış olduğu desenleri ve piyanoda Ersen Surur'un çalışmış olduğu parçalarla okudular...

- 22 Nisan 1993 tarihinde Kıbrıs Türk Sanatçı ve Yazarlar Birliği'nin düzenlemiş olduğu "Anı Gecesi"nde, ölümünün 1. yılında çok değerli araştırmacı yazar Haşmet M. Gürkan anıldı.

- Özden Serak, 25. sanat yılını evinde düzenlediği mini resim galerisinin 10 Mayıs 1993 tarihinde açılışıyla kutladı. Ve evindeki ilk sergiyi, kendisi açtı.

- Ressam Nilgün Kozal 4. kişisel resim sergisini Atatürk Kültür Merkezi'nde 14 Mayıs 1993 tarihinde gerçekleştirdi.

- 14 Haziran Pazartesi günü saat 19.30'da Güzel Sanatlar Ortaokulu'nun resim sergisi ve müzik dinletisi Atatürk Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi. Kalabalık bir izleyici topluluğu tarafından izlenen resim sergisi ile müzik dinletisi büyük bir beğeni kazandı.

- Y.D.Ü. Türk Müziği Korosu 16-17 Haziran 1993 tarihlerinde Atatürk Kültür Merkezi'nde bir konser verdi.

- Bellapais Manastırı'nda 18 Haziran gecesi, saat 20.30'da Süley Özden'in piyanosu eşliğinde Mezzo Soprano, Beyhan Demirdağ, Handel, Bononcini, Mozart, Schubert, Brahms, Pergolese ve Donizetti'nin eserlerinden örnekler sundu.

- 17 Haziran Perşembe günü HP Galerisi'nde Birleşik Amerika Lefkoşa Büyükelçiliği'nin resim sergisi açıldı.

- Güzelyurt Özel Sanat Tiyatrosu, Bekir Kara'nın yazıp Güler Şen'in yönettiği "Deli Hasan" oyununu sergilemeye başladı.

ÜLKEMİZDE YENİ YAYIMLANAN KİTAPLAR VE DERGİLER

"KİTAPLAR"

- İbrahim Çangar: "Yüzüm Yüreğim Kafamın İçin", "Dublinli Şiirler"
- Lady Rosamond Hanwort: "Kuzey Kıbrıs'ın Mirası"
- İlkay Adalı: "Kıyıda ki Ağaç"
- Mustafa Gökçeoğlu: "Aynalı'nın Okuduğu Şiirler"
- Özden Serak: "Geceye Açar Geceütlenler"
- Ayhan Salih Korel: "Artık Konuşacağım"

DERGİLER

- Günışığı Dergisi'nin 4. sayısı çıktı
- LOLOLO, yeni bir mizah dergisi...
- Pygmalion'un 2. sayısı yayımlandı.

OKUYUN, OKUTUN diyerek, size ilginç bir kitap tanıtmak istiyoruz sevgili okuyucular. Ayrıca dikkatinizi çeker mi bilmiyoruz ama bu kitap, Yeşim Eyüpoğlu tarafından sunulmuştur...

"SIFIR NOKTASINDAKİ KADIN"

Gönlünde umudu yeşertmeye çalışan insanlar: bu kitabın yazarı Neval El Seddavi. Kitabımızın konusu ise; idama mahkum edilmiş bir kadın ve başından geçenler. Tabii konu gerçek bir yaşam öyküsü.

Yazar, Mısırlı bir fahişe olan Firdevs adlı kadınla ölüm hücresinde konuşuyor. Firdevs; iki eli bağlı, yüreğinde ise bir umut zerreciğiyle yaşamaya çalışan bir kadındır! Daha doğrusu, kadınlığını yaşayamamış bir kadındır. Ve bir insan. Ben bu kitabı okurken çok duygulandım. Adeta, Firdevs'in çektiıklarını ben de yaşadım. Ama kimi zaman da güldüm. Ve sonra düşündüm. "İnsan, bu kadar basit olabilir mi?" diye... Ve ağladım sonra. Fakat gözyaşlarım akmadı. Donup kaldı sıfır noktasında. Ve ben de öylece donup kaldım, gerçeklerle yüz yüze gelince...

Kitap 122 sayfadan oluşuyor. Ne çok uzun, ne çok kısa. Aslında, bu dünyada kadın olmanın ne manaya gelebileceğini, yeterince anlayabilmemiz için daha nice 122 sayfalı okumamız gerekir.

Firdevs; kitabın sonlarına doğru şunları söylüyor: "Bileklerime kelepçe takıp hapse tiktılar. Cezaevinde pencereleriyle kapısı hep kapalı duran bir odaya koydular beni. Benden neden bu kadar korktuklarını bilmiyordum. Çirkin gerçeklerinin maskesini çekip almış, onların gerçek yüzünü ortaya koymuş tek kadınımdır. İnsan öldürdüğüm için değil her gün binlerce insan öldürülüyordu. Varlığım onları korkuttuğu için beni ölüme mahkum etmişlerdi.

Yaşamak daha çok suç, daha çok yağma, sınırsız çapulculuk demektir onlar için. Yaşamı da, ölümü de aşmışım, çünkü artık ne yaşama arzusu duyuyorum, ne de ölümden korkuyordum. Hiç bir şey istemiyordum, hiç bir şey ummuyordum. Hiç bir şeyden korkmuyordum. Bu yüzden özgürdüm!"

Evet, sevgili okuyucular Firdevs artık özgürdür. Her ne kadar özgürlük haklarından mahrum bırakılırsa da!...

*Bu sayının çıkmasında katkıda
bulunan aşağıdaki kuruluşlara
teşekkür ederiz.*

*Top Shop
Birinci Ticaret Şti.
Repa Ltd.
Anıl Spor
İnce Elektronik
M. Damdelen Ltd.
İnce Gümrükleme
Işıl Reklam*

